

beskrive processer som counter-urbanization, urban-rural manufacturing shift og arbejdsløshedsvæksten.

Bogen giver sig ikke ud for at være andet og mere end en omsætning af tal til diagrammer, kort og tekst, og den passer niveaumæssigt til 1. dels undervisning på universiteterne.

Christian Wichmann Matthiessen

Regions in the European Community. Ed. by Michael Keating and Barry Jones. Clarendon, Oxford 1985. XI, 250 s., ill. 23 cm. GBP 22.50.

Bogen analyserer hvordan regionale interesser præsenteres i EEC og undersøger, hvordan konflikter mellem disse og statslige interesser håndteres. En række regioner og deres institutioner beskrives på det politiske plan som eksempler på problemstillinger.

Emnet er af interesse for de, der beskæftiger sig med regional udvikling og kan danne baggrund også for geografiske arbejder trods den politiske orientering.

Christian Wichmann Matthiessen

Klaus Frantz: Die Grossstadt Angloamerikas im 18. und 19. Jahrhundert: Strukturwandlungen und sozialräumliche Entwicklungsprozesse anhand ausgewählter Beispiele der Nordostküste. (Erdkundliches Wissen; H. 77). Steiner, Stuttgart 1987. 200 s., ill. 25 cm. DEM 48,-.

USA's forandring fra et agrarsamfund til et urbaniseret industriiseret samfund skete i det 19. og i begyndelsen af det 20. årh. Etableringen af de moderne storbyer, der kendetegner nutidens USA, tidsfæstes til det 19. årh.s sidste fjerdedel, og deres udvikling og indre differentiering er bogens emne. Med eksempler fra New York, Boston og Philadelphia demonstreres urbaniseringsprocessen og udviklingen af økonomiske kvarterer: merkantile, finansielle, industrielle, engros, detailhandel, administration. Desuden analyseres udviklingen af socio-økonomiske eller etnisk karakteriserbare bydele.

Tysk grundighed og systematik præger bogen, som har en begrænset læserkreds blandt forskere, der arbejder med emnet, men den kan også finde anvendelse som baggrundsbog for studerende og gymnasielærere, der trænger til facts om USA's store byer.

Christian Wichmann Matthiessen

Ronald Perry, Ken Dean, Bryan Brown: Counterurbanisation: international case studies of socio-economic change in the rural areas.

Geo Books, Norwich 1986. XIII, 246 s., ill. 22 cm. GBP 25,-.

Begrebet counterurbanisation er efterhånden blevet en samlekasse for alle mulige decentraliseringsprocesser og dekoncentrationsfænomener, der har et bymæssigt aspekt. Derfor er denne bogs første 30 siders gode, fordi de giver en diskussion af den forskellige brug af begrebet. Hertil knyttes afsluttende konklusioner. Hovedparten af bogen udgøres af et case study over 7 kommuner i Vest-Cornwall. Her demonstreres urbaniserings-ruraliseringsproblematikken ved hjælp af socio-økonomiske data om befolkningen. Dernæst følger en noget mindre del, som behandler udvalgte parametre af samme slags for Storbritanniens landsdele og mærkeligt nok, et case study over 3 nordcaliforniske amter.

Den indledende og afsluttende diskussion er interessant takket være en systematisk oversigt over begrebsverdenen, men resten af bogen har næppe noget stort marked.

Christian Wichmann Matthiessen

Welfare and environment: essays on the 10th anniversary of the Department of Geography, University of Trondheim, 1985. Ed.: Michael Jones.

Universitetet i Trondheim, Tapir, 1986. 269 s., ill. 24 cm. Pris ikke oplyst.

For at markere 10-året for geografiens eksistens ved Trondheims Universitet, der iøvrigt blev oprettet i 1968, har dette institut medarbejdere udgivet denne artikelsamling for at vise fagets profil og udvikling.

Som nyt institut har man her haft den mulighed, at man kunne opbygge faget ud fra en enighed om visse basale, for det meste liberalistiske, grundopfattelser. Man har forsøgt at forene geografiens traditionelle bastioner med nye ideer og forsøg, og især at bygge bro mellem forskellige discipliner. Dette har blandt andet medført at man valgte økologien i stedet for geomorfologi som udgangspunkt i dette integrationsforsøg.

De ti artikler i samlingen afspejler et institut med tre tyngdepunkter. Velfærdsgeografi med regionale uligheder som centralt emne. Historisk geografi, som udgangspunkt for kulturlandskabsstudier. Udviklingsgeografi med henblik på

Afrika. Foruden de emneorienterede bidrag findes der desuden to artikler om fagets historie og udvikling i Trondheim.

Rolf Guttesen

Eckhard Oelke: Territoriale Probleme der ökonomischen Integration der EG-Länder.

Haack, Gotha 1986. 118 s., ill. 23 cm.

Det sker ikke hver dag, at en geografisk monografi om Vesteuropa ser dagens lys i DDR. Det hænger sammen med den geografiske forsknings orientering i dette land, hvor faget i forbindelse med nær tilknytning til den samfundsmæssige planlægning i første række fokuserer på hjemlige opgaver.

Bogens hovedtema er at vise hvorledes den økonomiske integration hænger sammen med og vekselvirker med EF's territoriale struktur. Netop territorialstrukturen er et centralt begreb i den geografi, der baserer sig på historisk materialisme. For nogle år siden var begrebet en del anvendt i dansk geografi, men mærkværdigvis forsvandt det - næsten, uden at det blev udviklet og integreret i den geografiske teori.

Bogen falder i tre hoveddele. Først behandles de teoretiske spørgsmål i forholdet mellem geografi og kapitalistisk integration. Dette følges op af et omfangsrigt afsnit om integrationsprocessens indvirkning på produktions- og infrastruktur (som opfattes som delstrukturer af territorialstrukturen). Der præsenteres flere konkrete, informationsrige eksempler. Sidst behandles grænseområdernes særlige problemer samt de regionale udviklingstendenser i EF.

En del data i tabeller og kort er beklageligvis op til 17 år gamle. De burde være fornyet. Men som helhed er det et velskrevet og informationsmættet værk, der også forsøger at udvikle den teoretiske ramme omkring temaet.

Rolf Guttesen

Information Bulgaria: a short encyclopaedia of the People's Republic of Bulgaria. Ed. by the Bulgarian Academy of Science. Pergamon, Oxford 1985. XXII, 976 s., ill. 25 cm. USD 100,-.

Den hidtil mest omfattende håndbog på engelsk med allehånde informationer om Bulgarien. Udgivet af det britiske Pergamon Press, men skrevet af folk fra Bulgariens Videnskaberne Akademi.

Værket er inddelt i 13 store afdelinger, hver med en række specifikke kapitler.

Der indledes med »General Information« med kapitler om geografiske og naturhistoriske discipliner: geologi, vand, klima, jordbund, vegetation, befolkning, beskrivelse af alle distriktsbyerne osv. Dette følges af kapitler om historie, socialstruktur, økonomi, uddannelse og kultur, videnskab m.m., så stort set alle samfundets facetter belyses grundigt. Der sluttes af med et udmærket statistisk afsnit på 50 sider, som supplerer de i teksten indføjede tabeller og oplysninger.

Værket er helt igennem velillustreret, delvis i farve, med fotos, diagrammer og kort, og som det sømmer sig et godt opslagsværk, så er det foreliggende også forsynet med stikordsregister og andre nyttige oversigter.

Et anvendeligt opslagsværk, der illustrerer de vældige fremskridt, som dette smukke land har gjort siden krigen.

Rolf Guttesen

M.H. Matthews & I.D.L. Foster: *Field-work exercises in human and physical geography*. Arnold, London 1986. 96 s., ill. 25 cm. GBP 3.75.

Denne lille udmærkede bog rummer 23 eksempler på feltøvelser – anvendelige faktisk på alle niveauer fra skole til universitet. Selv om beskrivelsen er enkel og pædagogisk, er metoderne faktisk fuldt på højde med hvad geografer og biologer reelt foretager sig i felten; eksempelvis er vegetationsanalysen baseret på Braun-Blanquet systemets beskrivelse af sociologiske enheder i vegetationsdækket.

Næsten alle typer af feltøvelser omtales: skræntprocesser, sedimentologi, jordbund, vandløb, klimatologi, land use, og bygeografi – med servicehierakier, industristruktur, CBD, indkøbsadfærd, »neighbourhoods« og social differentiering. Altsammen glimrende beskrevet på kun 96 sider!

Peter Strømgaard

Man's impact on forest and rivers. Ed. by John Hemming. (Change in the Amazon basin; vol. 1).

Manchester University Press, Manchester 1985. IX, 222 s., ill. 24 cm. GBP 27,50.

The frontier after a decade of colonisation. Ed. by John Hemming. (Change in the Amazon basin; vol. 2).

Manchester University Press, Manchester 1985. X, 295 s., ill. 24 cm. GBP 27,50.

Dette tobindsværk er en sand guldgrube for regnskovsinteresserede. I kalaidoskopisk form berøres 27 temaer, spændende fra hydrologi over økologi og antropologi til økonomiske og politiske aspekter af Amazonas/regnskovsproblematikken.

Lidt misvisende afspejler de enkelte binds titler ikke indholdet: første bind rummer således indlæg, forøvrigt af noget svingende kvalitet, om både økonomiske og økologiske aspekter af Amazonbassinets historie og udvikling. Stærkest står et par afsnit om lokale bønder: egne tilpasningsstrategier – »understanding biological diversity through ethnoecology«.

Andet bind rummer et par væsentlige afsnit om ændringer i befolkningsstruktur og –sammensætning kædet sammen med ændrede migrationsmønstre. Også i andet bind fortolkes omslagets titel meget bredt: både ernæringssituationen, interne stammeforhold og sociale forhold berøres. Interessant, og ny, er en praktisk analyse af begrebet *seasonality* – geografer er ofte i felten i et kortere tidsrum og overser derved væsentlige ting, man taler om »the dry season bias«.

Peter Strømgaard

Ecodevelopment: concepts, projects, strategies. Ed. by Bernhard Glaeser. Pergamon, Oxford 1986. – Repr. XIII, 247 s., 24 cm. GBP 33,-.

Selv om man sætter ordene økologi og udvikling sammen, som i titlen her, kommer der ikke nødvendigvis noget nyt og revolutionerende ud af det. Her er et antal spredte artikler, af ikke alt for overbevisende kvalitet, sat sammen under forskellige overskrifter. Under landbrugsaspekter hører man således om recykling af næringsstoffer, beskrevet og illustreret som var det en skolebog for 8. klasse, mens man under overskriften teoretiske aspekter påhører et nedskrevet, luftigt, filosofisk indlæg af Johan Galtung. Han introducerer iøvrigt, morsomt nok i denne sammenhæng, begreberne *ecophilia*, *ecocrats* og *ecomaniacs*!

Peter Strømgaard

Joseph M. Moran, Michael D. Morgan, James H. Wiersma: *Introduction to environmental science*. – 2. ed.

W.H. Freeman and Comp. Ltd., New York 1986. XII, 709 s., ill. 26 cm. GBP 39,95.

Som titlen rigtigt angiver er her tale om en slags grundbog. I den kendte stil for

amerikanske sådanne gennemgås temaerne pædagogisk og omfangsrigt illustreret. Bogen er delt i tre dele som giver grundbegreberne, status og problemer, beskrevet i ialt 20 underafsnit. Bogen er stor og niveauet ikke højt – men vel anvendelig som opslagsværk og inspirationskilde.

Peter Strømgaard

Ewald Glasser und Achim Schnütgen: *Island*. (Wissenschaftliche Länderkunden; Bd. 28).

Wissenschaftliche Buchgesellschaft, Darmstadt 1986. XII, 315 s., ill. 22 cm. Pris ikke oplyst.

Dette er en klassiske *länderkunde*, omhandlende klassiske temaer: geologi, klima, landskabsformer, flora, fauna, landbrug og industri. Altsammen meget grundigt og anvendeligt – nyt i forhold til tidligere bind i denne serie er et forsøg på at inddrage historiske aspekter, eksempelvis beskrives her oprindelige, traditionelle bosættelsestyper.

Udgangspunktet for beskrivelsen af både befolknings- og erhvervsstrukturen er tydeligvis *Tölfræðihandbók*, Islands statistiske årbog. Man kunne nok have ønsket, at flere end de traditionelle tabeller var anvendt – i *Tölfræðihandbók* er der f.eks. interessante oplysninger om arbejdstid og købekraft. Ligeledes kunne man have ønsket en beskrivelse af og årsagerne til udviklingen gennem en årække af forskellige faktorer: fiskeeksport og betalingsbalance f.eks.

Peter Strømgaard

Aktuelle Probleme der Weltnährungsfrage: Erfolge und Grenzen der Grünen Revolution, ihre ökologischen Grundlagen und Auswirkungen. Hrsg.: H.-J. Elster. – (Schriften der Gesellschaft für Verantwortung in der Wissenschaft; No. 3).

Schweizerbart'sche, Stuttgart 1985. 216 s., fig. 21 cm. Pris ikke oplyst.

Dette er resultatet af en tropeøkologisk konference i Hohenheim 1983 med deltagelse af kompetente jordbundsfolk fra Wageningen og, blandt de tyske deltagere, W. Weischet, forfatter til den anbefalelsesværdige »Die Ökologische Benachteiligung der Tropen« (1977), tidligere anmeldt i *Geografisk Tidsskrift*.

I ti artikler belyses, under en økologisk/biologisk synsvinkel, især jordbundsmæssige aspekter af ulandenes landbrugsproblemer. Forudsætninger og muligheder for øget landbrugsudbytte be-